

Scheiden. Een lastig proces

Deze tekst is opgesteld door een werkgroep bestaande uit vertegenwoordigers van de advocatuur, de rechtspraak en het ministerie van Veiligheid en Justitie, mei 2011.

Inhoudsopgave

	pagina
Wat u wilt weten over scheiding	2
Hoe vertel je het elkaar? De scheidingsmelding	2
De kinderen	3
Het verloop van de echtscheiding	4
Tijdsduur	4
Praktische kant van de echtscheiding	5
Juridische kant van de echtscheiding	9
Checklist en instructie echtscheiding	12

Wat u wilt weten over scheiding

Als het samenleven niet meer lekker loopt, kan een scheiding nodig zijn. Als één van de partners echt wil stoppen met de relatie komt die scheiding er meestal wel. Ook kunt u samen beslissen dat het beter is om uit elkaar te gaan. Als u voor scheiding kiest, kunt u er samen aan meewerken dat het hele traject goed verloopt. Gezond verstand speelt daarbij zeker een rol.

In deze tekst gaan we in op de verschillende stappen van de scheiding, zodat u weet wat u te wachten staat. Ook zal inzicht worden gegeven in de tijd en kosten die gemoeid zijn met een procedure. Juridische informatie wordt genoemd. Ook wordt ingegaan op de emotionele gevolgen van de echtscheiding en op de gevolgen voor kinderen.

Bij mensen die niet getrouwd zijn maar samenwoonden, kunnen zich vrijwel dezelfde problemen voordoen. Daarvoor bestaat nog geen "overkoepelende" scheidingsprocedure waarin alle onderdelen tegelijk aan de orde komen.

Hoe vertel je het elkaar? De scheidingsmelding

De echtscheiding heeft gevolgen voor de partners en voor eventuele kinderen. Vaak zijn de gevolgen voor de kinderen en minst verdienende partner het meest ingrijpend. Kinderen beleven de scheiding van hun ouders doorgaans als een aardbeving in hun bestaan. Alle zekerheid die zij tot dan toe hadden wordt weggeslagen. Vaak hebben kinderen schuldgevoelens en denken zij dat het aan hen ligt.

De ervaring leert dat het belangrijk is dat de reden van de scheiding goed begrepen wordt. Zowel de partner als de kinderen hebben er recht op te weten dat de andere partner het huwelijk wenst te beëindigen en vooral waarom. Een scheiding die op verzoek van één van de partners is begonnen en waarbij de reden van de scheiding niet goed is verteld of begrepen, zal vaak niet goed geaccepteerd worden door de andere partner en de kinderen. Het is dus belangrijk om open kaart te spelen en elkaar ook de tijd te gunnen om dat goed te verwerken. Dat geldt zowel voor de partners als voor de kinderen. Wees eerlijk tegen elkaar, maar zonder elkaar onnodig pijn te (willen) doen.

Tips

Enkele tips over hoe u met elkaar om kunt gaan tijdens de scheiding:

- natuurlijk is er na de eerste schok veel afstand en grote emoties. Probeer het gesprek gaande te houden door over praktische zaken afspraken te maken. Soms zijn pauzes nodig. Pik dan later het gesprek weer op;
- uit elkaar gaan en alles wat daarmee samenhangt regel je niet in één dag;
- respecteer elkaar als (ex-)partner en als ouder: kraak de ander niet af en zeker niet waar

de kinderen bij zijn;

- probeer met uw partner te blijven praten, vooral over de zorg voor uw kinderen;
- praat – liefst samen – met uw kinderen en vertel hen eerlijk wat er speelt en wat er gaat gebeuren;
- informeer uzelf goed over de gevolgen van de echtscheiding (internet, juridisch loket, maatschappelijk werk, een vrijblijvend gesprek met een advocaat of mediator gespecialiseerd op dit terrein);
- stel niet alleen eisen, maar probeer tot afspraken te komen over uw echtscheiding en de gevolgen ervan. In dit stadium is het beter om compromissen te sluiten, te geven en te nemen om het gesprek gaande te houden.;
- bedenk dat u – als u kinderen heeft – nog lang met elkaar te maken zult hebben. Bedenk ook dat het voor uw kinderen belangrijk is dat zij zien dat hun ouders daarover nog steeds met elkaar kunnen overleggen;
- raadpleeg een adviseur die ervaring heeft met echtscheidingsprocedures en bemiddeling hierin.

De kinderen

De positie van kinderen in een echtscheidingsprocedure verdient speciale aandacht. Het grootste probleem waar kinderen bij een scheiding mee te maken krijgen, is de angst dat zij hun ouders (dreigen te) verliezen. In veel gevallen worden kinderen niet of nauwelijks voorbereid op de scheiding noch op het (plotselinge) vertrek van één van de ouders. Bij jonge kinderen kan al grote angst bestaan dat zij van hun ouders worden gescheiden en dat er niemand meer is die voor hen zorgt. Of dat ze moeten kiezen. Kinderen hebben nog geen groot besef van tijd en hebben nog een beperkt denkvermogen. Zeer jonge kinderen (tot ca. 6 jaar) hebben nog niet voldoende besef om een echtscheiding te begrijpen en te verwerken. Kinderen kunnen hierdoor het vertrouwen in relaties verliezen. Het is voor de ontwikkeling van een kind heel belangrijk dat zij zich aan hun ouders (leren) hechten.

De verzorgende ouder moet het kind het gevoel geven dat het de andere ouder niet verliest en dat die nog steeds een belangrijke plaats in het leven van het kind mag en zal innemen. De niet-verzorgende ouder, meestal degene die vertrokken is, moet ervoor zorgen dat het contact met zijn kind intact blijft en dat de band niet verbroken wordt. Niet voor niets is sinds 1 maart 2009 een bepaling in de wet opgenomen die ouders verplicht omgang met het kind te hebben en mogelijk te maken. Daarnaast is sinds die datum het opstellen van een ouderschapsplan verplicht. Komt u daar samen niet uit dan kan de rechter ingrijpen. Die hoeft zich niet terughoudend op te stellen als het gaat om kinderen.

Hoe u de scheiding bespreekt met uw kind(eren) is natuurlijk ook afhankelijk van hoe oud ze zijn.

Het verloop van de echtscheiding

Als de "scheidingsmelding" is gedaan en de eerste praktische afspraken zijn gemaakt, moeten stappen worden gezet om het huwelijk juridisch te beëindigen. Over veel onderdelen kunt u zelf afspraken maken. Als u er samen niet kunt uit komen, kan dat ook met hulp van een mediator of advocaat/echtscheidingsbemiddelaar. De definitieve afspraken kunt u in een document, het echtscheidingsconvenant, neerleggen dat door de rechter globaal wordt getoetst en aangehecht aan de beslissing. Voor de definitieve afronding hiervan is een advocaat nodig, dat staat in de wet.

Mocht u zelf geen gekwalificeerde deskundige kunnen vinden, neem dan contact op met het Juridisch Loket, de Raad voor Rechtsbijstand, vFAS of NMI . Ook op internet kunt u allerlei informatie vinden over waar u terecht kunt.

Tijdsduur van de procedure

Realiseert u zich ook dat als het komt tot een procedure bij de rechtbank dat enkele maanden kan duren. Dat komt niet alleen omdat de rechtbanken het druk hebben, maar dat hangt ook af van hoe u en uw (ex-)partner zich in de procedure opstellen. Soms moeten ingewikkelde zaken uitgezocht worden. Maar ook als u het steeds met elkaar oneens bent, kan het allemaal langer duren. Ook kan het dat de scheiding snel wordt uitgesproken, maar u daarna nog een paar keer naar de rechtbank moet omdat u het oneens bent over omgang, alimentatie of de verdeling van bezittingen en schulden.

Als op korte termijn maatregelen genomen moeten worden, kan om een voorlopige voorziening gevraagd worden. Uw zaak komt dan meestal binnen vier weken op een zitting bij de rechtbank. Daar wordt beslist over vragen als:

- wie blijft in het huis?
- bij wie zullen de kinderen verblijven?
- hoe ziet de voorlopige omgangsregeling eruit?
- moet een voorlopig alimentatie worden betaald en hoeveel?

Die beslissingen gelden dan terwijl de scheidingsprocedure loopt.

Globaal tijdschema: over de duur van de procedure

De duur van de procedure kan per rechtbank en zelfs per geval verschillen: hieronder staat slechts een indicatie.

- Voorlopige voorzieningen (los van de scheidingsprocedure): op zitting binnen vier weken, beslissing twee weken later.
- Echtscheiding op gemeenschappelijk verzoek (met convenant): twee tot drie maanden.
- Echtscheiding op verzoek van één van de partners zonder verweer: drie tot vier maanden.
- Echtscheiding op tegenspraak: drie tot vier maanden na indiening van het verzoekschrift een eerste zitting, waarbij later mogelijk nog andere zittingen.

Na de uitspraak bij de rechtbank is het mogelijk dat één van de partners nog in hoger beroep wil, omdat hij of zij het oneens is met de beslissing van de rechtbank. Daardoor kan de procedure langer duren. Voor uzelf en voor de ander is het beter om zoveel mogelijk tot goede afspraken te komen.

Praktische kant van de echtscheiding

Te regelen zaken

Welke zaken moeten worden geregeld? Het gaat om hele praktische, maar ook juridische zaken. Zoals:

Heeft u nagedacht over waar u blijft of gaat wonen? Wie van u beiden kan het snelst andere woonruimte vinden? En wordt dat dan ook het definitieve huis? Hoe zullen bezittingen van u beiden worden verdeeld? En de schulden? Of de afbetaling van de auto?

Wordt het een scheiding op gemeenschappelijk verzoek of een scheiding op tegenspraak? Kunt u de advocaat zelf betalen of heeft u financiële hulp nodig? Hoe gaat u tijdens en na de procedure tot echtscheiding in uw inkomen voorzien?

Bedenk wel: hoe meer u samen met uw (ex)partner kunt afspreken, hoe beter het is voor u, uw partner en de kinderen. Die afspraken kunt u maken onder (bege)leiding van een deskundige. Hoe eerder u de praktische zaken weer op de rails heeft, hoe sneller u uw leven weer oppikt en de scheiding kunt verwerken.

Het ouderschapsplan bij minderjarige kinderen

Sinds 1 maart 2009 is het verplicht om een ouderschapsplan op te stellen in een echtscheidingprocedure. In dit ouderschapsplan worden de regelingen over de kinderen vastgelegd. U moet hierbij denken aan de regeling van de zorg en opvoeding van de kinderen. Dat is de zogenoemde zorgregeling, daarin is de omgang ook opgenomen. Deze regeling moet ook met de kinderen worden besproken. In het ouderschapsplan moet worden vermeld of en hoe de kinderen bij het opstellen van het plan zijn betrokken.

Vergeet niet dat ook afspraken gemaakt moeten worden over kinderalimentatie. Dat hoeft niet meteen met de kinderen besproken te worden natuurlijk.

Wat is een gebruikelijke omgangsregeling?

Vroeger was een omgangsregeling van een weekend per twee weken het meest gebruikelijk. Tegenwoordig kan het kind ook in de tussenliggende weken contact met zijn andere ouder hebben (persoonlijk, telefonisch, e-mail, MSN, enz). Verder worden meestal de vakanties en feestdagen gedeeld, waardoor een ouder om de twee jaar op de belangrijkste feestdagen het

kind bij zich heeft. Elke haalbare variatie is mogelijk. Maatwerk staat hierbij voorop. Uw deskundige kan hierover meer vertellen. Wél is belangrijk dat u zelf samen de regie houdt over de omgang. Het initiatief hiervoor legt u niet bij de kinderen. Een kind moet dan 'kiezen' en dat is niet fair voor een jong kind.

Co-ouderschap?

Soms hebben de ouders om en om de kinderen een deel van week of maand bij zich. De bedoeling is dat de zorg zoveel mogelijk gelijk over beide ouders verdeeld wordt. Dan kan worden afgesproken dat iedere ouder de dagelijkse kosten betaalt voor het kind. Er zijn altijd extra kosten (ziektekosten, schoolgeld, enz.) waarover afspraken moeten worden gemaakt, vooral als het inkomen van beide ouders uiteenloopt. Vraag advies bij een deskundige over wat het beste is.

Bij zo'n co-ouderschapsregeling is het belangrijk dat het – schoolgaande – kind naar dezelfde school kan blijven gaan. Ouders moeten daartoe in dezelfde omgeving (blijven) wonen.

Soms is een co-ouderschapsregeling niet haalbaar. Dan wordt een zorgregeling vastgesteld waarin de omgang met de niet-verzorgende ouder wordt vastgelegd. In de zorgregeling kan ook de kinderalimentatie worden vastgesteld.

Gezag

Hoofdregel is dat ouders na scheiding gezamenlijk het gezag houden. (Ouders die gehuwd zijn hebben dat gezag gezamenlijk, samenwoners moeten dat gezag samen aanvragen). Over belangrijke beslissingen moeten de ouders samen beslissen. Naar welke school gaat uw kind, beslissingen over medische kwesties, maar ook over hun verblijfplaats. Als de kinderen een probleemloos leven hebben, zal er niet vaak beslist hoeven worden, hoogstens over de schoolkeuze en de aanvraag van een identiteitsbewijs. Mocht hun leven echter moeizamer verlopen dan zal blijken dat er meer "gezagsbeslissingen" genomen moeten worden. In het ouderschapsplan kunt u afspreken hoe u met dit soort zaken omgaat.

Kinderalimentatie

De andere ouder betaalt vaak kinderalimentatie aan de verzorgende ouder. Daar bestaan rekenmodellen voor. De rechter kijkt of u voldoende inkomen heeft.

Ook bij co-ouderschap kan het inkomen van beide partners zo sterk uiteenlopen dat voor de kinderen een aanvulling betaald moet worden. Of er wordt een afspraak gemaakt wie bepaalde kosten voor zijn of haar rekening neemt.

Partneralimentatie

Als beide partners een gelijkwaardige baan hebben, zal dit meestal geen probleem zijn in de procedure. Het ligt anders als een van beiden altijd een part-time baan heeft gehad of helemaal geen inkomen. Dan zal vaak een partneralimentatie bepaald worden. Die alimentatie zal gedurende een bepaalde tijd (de duur van het huwelijk of twaalf jaren) betaald moeten worden.

Zelfs als een partner recht heeft op alimentatie, wil dat nog niet zeggen dat de ander dat ook moet betalen. De alimentatieplichtige partner kan dat bedrag misschien niet betalen. De draagkracht kan zijn aangetast bijvoorbeeld doordat de huwelijkse schulden te zwaar op het inkomen drukken of door andere redenen. Het is lastig de hoogte van de alimentatie zelf te berekenen. Schakelt u daarvoor een deskundige in.

Degene die partneralimentatie betaalt, kan dit aftrekken van de belastingen. Degene die partneralimentatie ontvangt zal (boven een bepaalde grens) juist belasting moeten betalen. Vooral daarom is het zinvol om het betalen of ontvangen van alimentatie goed door te laten rekenen.

Of het nu gaat om kinderalimentatie of partneralimentatie: in beide gevallen zal de betaler belastingaangifte moeten doen om de belastingvoordelen te krijgen. De ontvanger van partneralimentatie hoeft alleen maar die eigen alimentatie aan te geven. De kinderalimentatie is bij de ontvanger onbelast.

Let op

Als één van de partners in de woning blijft terwijl de ander de hypotheekrente blijft betalen, kan dat ook gezien worden als betaling van alimentatie.

Als de inkomens redelijk gelijk zijn, kunnen partners soms afstand doen van partneralimentatie. Komt echter één van beiden bij de Gemeentelijke Sociale Dienst terecht, dan vervalt zo'n afspraak. Dan zal de ander toch inkomensgegevens moeten overleggen.

Pensioen

Sinds 1992 geldt de Wet Verevening Pensioenrechten. Daarin staat dat ex-huwelijkspartners over en weer recht hebben op een evenredig deel van het pensioen van de ander voor zover dit pensioen is opgebouwd tijdens de huwelijkse periode. U kunt daarvan afwijken. Binnen twee jaar na de scheiding moet u een en ander melden aan de pensioenverzekeraars. Uw adviseur kan u hierbij helpen.

Boedelverdeling

Een van de zaken ('nevenvoorzieningen') die u bij echtscheiding kunt vragen, is verdeling van de gemeenschap van goederen. Uw bezittingen en schulden zullen verdeeld moeten worden, waarbij het uitgangspunt is dat elk recht heeft op de helft. Hierbij kan het gaan om objecten met emotionele waarde, maar ook om boten, caravans, landgoederen of de inboedel.

Leningen, afbetalingsregelingen en andere schulden zult u ook moeten delen. Kleding, sieraden of spullen die nodig zijn voor het dagelijks gebruik (toiletartikelen) zullen over het algemeen alleen maar gebruikt worden door degene die ze nodig heeft. Die worden niet in de verdeling betrokken, tenzij ze kostbaar zijn en de waarde ervan in de boedel moet worden teruggestort.

De inboedel en de andere spullen in de echtelijke woning zijn vroeger misschien voor veel geld gekocht, maar overschat de waarde niet. Het gaat eigenlijk om tweedehands goederen. Vaak krijgt de partner die voornamelijk de kinderen verzorgt het grootste deel van de inboedel. Voor de andere partner houdt men dan bij de bepaling van de alimentatie rekening met herinrichtingskosten.

Als er dingen zijn die erg veel waard zijn, zoals kunst of schilderijen, kan een taxatie nodig zijn. Eén van beiden kan de auto meenemen, maar dan moet de waarde wel verdeeld worden. Er kan soms een reden zijn om een van de partners meer te geven (overbedelen), maar dat kan in geld gecompenseerd worden. Bij een forse overbedeling is het mogelijk dat de fiscus zich op het standpunt stelt dat er sprake is van een belastbare schenking. Ook hier geldt dat uw adviseur hierover nadere informatie kan geven.

U en uw partner kunnen bepalen hoe de bezittingen verdeeld worden. Als u er niet uitkomt, kunt u dit na eventueel advies aan de rechter laten voorleggen of bij de notaris regelen.

Koophuis

De echtelijke woning kan door de partner die in het huis blijft wonen worden gekocht, als het om een koophuis gaat en het inkomen dat toelaat. Dit gaat via een notaris. De ene partner koopt de ander uit tegen de helft van de overwaarde. Als de partner die het huis koopt en dit bedrag niet ineens kan betalen kan soms een betalingsregeling worden getroffen. Soms zal de woning verkocht moeten worden en krijgen beide partners de helft van de overwaarde.

Vaak blijft echter na verkoop een restschuld over. Daarover moet met de hypotheekbank een regeling worden getroffen. In beginsel zijn beide partners daarvoor aansprakelijk te houden.

Let op

Het is verstandiger om tijdig een regeling te treffen en een oplossing te zoeken dan te wachten tot er een achterstand in betalingen van hypotheekrente ontstaat en de bank tot veiling overgaat. De kans op een restschuld is dan immers groter.

Huurhuis

Gaat het om een huurhuis dan kan de rechter beslissen dat het huurrecht aan één van de partners wordt toegewezen. De verhuurder moet zo'n beslissing respecteren. De andere partner moet wel zorgen dat hij formeel van het huurcontract wordt verwijderd. U kunt dat ook samen zelf met de verhuurder overeenkomen.

Juridische kant van de echtscheiding

Echtscheiding op gemeenschappelijk verzoek

Als u het samen eens bent over het merendeel van de onderwerpen, dan kunt u samen van één deskundige gebruik maken. Die stelt een convenant op en gaat na of u alle afspraken goed heeft begrepen. Mogelijk schakelt deze vervolgens nog een andere deskundige in (advocaat, fiscalist, pensioendeskundige).

Echtscheiding op eenzijdig verzoek

Komt u er samen niet uit en ook niet met uw adviseur, dan zult u soms elk een eigen advocaat moeten zoeken. Een advocaat is op grond van de gedragsregels verplicht om zoveel mogelijk in overleg met de andere advocaat van uw ex-partner tot een regeling te komen. Daarbij gaat hij uit van wat gebruikelijk, haalbaar en redelijk is. Lukt dat overleg niet dan weet uw advocaat wat er voor mogelijkheden zijn om alsnog tot een oplossing te komen; bijvoorbeeld door het aan de rechter voor te leggen.

Voorlopige maatregelen

Soms ontstaat een acute situatie die snel geregeld moet worden. Ook hier geldt dat ondanks alle emoties van het moment er overleg moet zijn. Voorlopige voorzieningen kunnen getroffen worden over de financiën, het contact met- en de verblijfplaats van de kinderen en wie in het huis mag blijven. De rechter kan op heel korte termijn voorlopige maatregelen treffen die zullen gelden tijdens de echtscheidingsprocedure. Veel aanstaande ex-partners ervaren zo'n eerste zitting als zeer spannend. Je hele leven staat op de kop en dan is er eindelijk de kans om de rechter te vertellen wat u op uw hart heeft. Dat werkt zo niet. De voorlopige voorzieningenrechter is een ervaren rechter die over een aantal concrete punten een beslissing moet nemen. Wie nu de schuld van de echtscheiding heeft, maakt niet uit. Hij zal u beiden aanspreken op uw verantwoordelijkheden ten opzichte van de kinderen. Dat betekent dat er snel een omgangsregeling moet komen (om de kinderen het vertrouwen te geven dat ook die vertrokken ouder niet uit hun leven verdwijnt.) Ook dat de kinderalimentatie voorlopig wordt vastgesteld. En misschien ook partneralimentatie. Als u dat zelf nog niet geregeld heeft, zal hij ook bepalen dat de ander de spullen voor zijn dagelijks gebruik moet krijgen. En dat kan soms gewoon gaan om de sleutel of de papieren van de auto, een paspoort, bankafschriften, het bankpasje of de visspullen.

U bent niet verplicht naar een zitting te gaan, het is wel beter. Er kan namelijk gevraagd worden naar allerlei dingen die u zelf het beste weet. Ook als u niet degene bent die de procedure in gang heeft gezet en eigenlijk niet wilt scheiden, is het wenselijk dat u komt. Niet komen houdt de scheiding niet tegen en kan in uw nadeel werken. U zult onder ogen moeten zien dat uw partner niet langer met u getrouwd wil zijn.

De procedure zelf

Om de scheidingsprocedure bij de rechtbank te starten, heeft de deskundige gegevens nodig. Er moeten uittreksels uit de gemeentelijke basisadministratie worden overgelegd, geboorteakten van alle kinderen en een gewaarmerkt afschrift van de huwelijksakte van recente datum. De advocaat weet aan welke eisen deze stukken moeten voldoen.

In het verzoek tot echtscheiding staat het scheidingsverzoek zelf. Daarnaast worden ook de verlangde andere voorzieningen opgenomen, zoals het huurrecht van de echtelijke woning, de zorg voor de kinderen, alimentatie en verdeling van de gemeenschap of afwikkeling van huwelijksvoorwaarden. Bij een eenzijdig verzoek moet het echtscheidingsverzoek door de deurwaarder aan de ander betekend worden. De deurwaarder maakt het verzoek dan aan de ander bekend. Daarna moet u met dat stuk zo snel mogelijk aan de slag en het aan uw advocaat overhandigen. Meestal heeft u zes weken om verweer te voeren, dat wil zeggen hierop te reageren. Het is dus belangrijk dat u er meteen mee naar een advocaat gaat.

U kunt zich op de onderdelen verweren. Het kan dan bijvoorbeeld gaan om de alimentatie. Soms blijkt dat de ander geen idee heeft welke inkomsten en lasten er zijn en wordt een hoge alimentatie gevraagd. U kunt zich daar alleen tegen verweren door openheid van zaken te geven. Uw advocaat zal u vragen naar stukken waaruit uw inkomen en uw lasten blijken. Deed u belastingaangifte dan zal hij vragen naar uw aangiftes over de afgelopen drie jaren. Bent u zelfstandige dan zal hij vragen naar jaarrekeningen. Er zijn alimentatienormen, er zijn normen over een gebruikelijke omgangsregeling en er zijn standaardregelingen over hoe overwaarde van huizen verdeeld dient te worden. Dit betekent dat uw advocaat u af en toe af zal remmen en u duidelijk zal maken dat de rechter objectief beslist, op basis van deze regels. Als u goede argumenten heeft en die kunt u onderbouwen, dan zal uw advocaat deze verwerken in een verweerschrift. Dit verweerschrift stuurt uw advocaat naar de rechtbank, al dan niet na overleg met de advocaat van de andere partij.

De echtscheiding zelf wordt op één zitting behandeld. Daarbij gaat het meestal om de onderdelen waar partijen het niet over eens zijn. Mocht dat te ingewikkeld blijken dan kan de zaak worden aangehouden tot een latere zitting.

De echtscheidingsbeslissing zelf is dan vaak op korte termijn beschikbaar. Soms met alle nevenvoorzieningen en dan is het vrijwel rond. Soms zal een nadere zitting nodig zijn of is het nodig om nog meer stukken te overleggen. Daarna volgt de beschikking.

Kosten

Als uw inkomen beneden bepaalde grenzen ligt, komt u mogelijk in aanmerking voor gesubsidieerde rechtshulp. Daarbij wordt gekeken naar uw individuele inkomen en of de kinderen voornamelijk bij u verblijven. U zult een deel zelf moeten betalen, de eigen bijdrage. Die kan uiteen lopen van € 101 tot € 756 euro. Dat zijn bedragen van februari 2011, de bedragen wijzigen regelmatig. Voor actuele grenzen en bedragen kunt u kijken op www.rvr.org. Naast de eigen bijdrage zult u de kosten van griffierecht (€ 71) zelf moeten betalen en eventueel de kosten van uittreksels.

Als u niet in aanmerking komt voor gesubsidieerde rechtshulp moet u rekening houden met een uurtarief dat uiteenloopt van € 125 tot een paar honderd euro per uur. Het griffierecht ligt hoger (€ 258 (peil februari 2011, bedragen wijzigen regelmatig)). Uw advocaat zal dit ook met u bespreken en waar nodig uitleggen. Hoeveel uren nodig zijn hangt af van uw opstelling, de opstelling van uw partner en van hoe ingewikkeld uw echtscheiding is.

Mediation:

Ook als u voor het mediationtraject kiest, komt u soms in aanmerking voor gesubsidieerde rechtshulp. Als uw inkomen te hoog is, worden de kosten in het algemeen wel over beide partijen verdeeld. Bent u getrouwd dan is een procedure noodzakelijk en geldt wat hierboven staat over het griffierecht en uittreksels. Was u alleen samenwonend dan is dat niet noodzakelijk, maar is een notaris misschien noodzakelijk als u een koophuis heeft.

Voor nadere informatie kunt u terecht bij: het juridisch loket of op de website van de Rijksoverheid (www.rijksoverheid.nl), de Raad voor Rechtsbijstand (www.rvr.org) en andere instanties als de Orde van Advocaten, de vFAS, het NMI, het NIP, enzovoort.

Checklist en instructie echtscheiding.

Een echtscheiding kan ingrijpend zijn, vooral als er kinderen bij betrokken zijn.

- Bedenk goed of u deze weg wilt bewandelen en laat u voorlichten.
- Meld de scheiding aan de ander. Die hoeft dat niet meteen te begrijpen maar heeft daar waarschijnlijk tijd voor nodig.
- Vertel het samen aan de kinderen. Maak duidelijk dat ze de ouders niet kwijtraken.
- Probeer in onderling overleg oplossingen te vinden voor praktische zaken.
  - Wie blijft in de woning en waar gaat de ander heen?
  - Bij wie blijven de kinderen en hoe houden zij contact met de andere ouder?
  - Heeft elk voldoende geld of moet er een regeling worden getroffen of bijstand worden aangevraagd?
  - Kunnen al afspraken gemaakt worden over de procedure: doen we het samen met één advocaat of nemen we twee advocaten?
  - Wat vertellen we aan onze ouders, vrienden en kennissen?
  - Is al een globale verdeling van spullen te maken?
- Benader een gespecialiseerd echtscheidingsdeskundige (mediator, advocaat), al dan niet samen.
- Inventariseer belangrijke gegevens: volledige namen van alle betrokkenen, geboortedata, plaats van geboorte, huwelijksdatum en plaats.
- Bent u langs een notaris geweest (vlak) voor het huwelijk? Dan heeft u waarschijnlijk huwelijksvoorwaarden opgemaakt. Zoek die op of vraag ze op bij de notaris.
- Maak een lijstje van uw waardevolle bezittingen en zaken van emotionele waarde. Maak ook een lijstje van schulden en langdurende verplichtingen. Bedenk dat een en ander bij voorkeur evenredig verdeeld moet worden.
- Maak kopieën van loonstroken, jaaropgaven, bankrekeningen en belastingaangiften. Uw advocaat heeft die nodig om te onderzoeken of u voor gesubsidieerde rechtshulp in aanmerking komt. Ook kijkt de advocaat of er alimentatie voor de partner of voor de kinderen betaald moet worden.
- Bedenk u, of bespreek met de ander, hoe de scheiding er op langere termijn uit gaat zien: wordt het huis verkocht, hoe ziet de definitieve omgangsregeling er uit, moeten we gezamenlijke bankrekeningen opheffen, hoe verdelen we de schulden, kunnen we al een ouderschapsplan opstellen?

Als heel snel een regeling getroffen moet worden, kan dat in een voorlopige voorziening gevraagd worden. Het gaat dan bijvoorbeeld om toevertrouwing van de kinderen aan één van de ouders, toewijzing van de woning aan één van hen of een voorlopige alimentatie. Als het

nodig is, vindt een zitting vaak binnen vier weken plaats.

De procedure zelf

Vraagt u samen, via dezelfde advocaat de scheiding aan dan kan de procedure een paar maanden duren. Neemt u elk een eigen advocaat en bent u het over allerlei dingen oneens, dan kan de procedure meerdere maanden (soms meer dan een jaar) duren en zijn soms meerdere zittingen noodzakelijk.

De kosten van een procedure

Is uw individuele belastbaar inkomen beneden de 24.400 euro voor een alleenstaande of onder de 34.400 voor de ouder bij wie de kinderen zullen blijven? Dan komt u in wellicht aanmerking voor een toevoeging. Deze inkomensgrenzen gelden vanaf 2011, recentere gegevens kunt u vinden op www.rvr.org. De kosten liggen dan rond de 210 euro tot 860 euro, afhankelijk van uw belastbaar inkomen. Ligt uw inkomen daarboven dan betaalt u al meer aan griffierecht en zal de advocaat u een uurtarief in rekening brengen. Hoeveel uren noodzakelijk zijn, is afhankelijk van de opstelling van de partners in de procedure en de ingewikkeldheid van de zaak. Bespreek dat met uw gespecialiseerd echtscheidingsdeskundige.